

Укладач
Юрій Винничук

ЛЬВІВСЬКА АНТОЛОГІЯ

—+—+—+—+—
1920—1940-ві роки

II
ТОМ

В гранатових горах

Харків
«ФОЛІО»
2014

Василь БОБИНСЬКИЙ

(11.03.1898, м. Кристинопіль (нині Червоноград), Львівщина — 28.01.1938, концтабір)

Навчався у гімназіях Львова та Відня. Брав участь у Першій світовій війні, служив в австрійській армії у 1916—18 рр. в ранзі молодшого офіцера, в УГА — хорунжим у 1918—19 рр. З 1922-го співпрацював із прокомуністичною пресою Західної України, видавав літературні журнали «Світло» (1925—28), «Вікна» (1927—30). У 1926 р. його арештувала польська поліція.

В. Бобинський у опублікував збірки поезій «В притворі храму» (1919), «Ніч кохання» (1923), «Тайна танцю» (1924), «Поезії» (1930), поему «Смерть Франка» (1927), а також збірку «Статті й памфлети» (1933).

В. Бобинський виїхав до СРСР разом із дружиною й сином. У 1930 вступив до аспірантури Інституту літератури у Харкові. Як і більшість емігрантів-галичан, Бобинського 25.12.1933 арештували, а 28.02.1934 засудили на три роки концтаборів. Відтак поет опинився на будівництві каналу Москва-Волга, де його арештували знову, а відтак розстріляли.

ЗА ВІКНОМ СНІГ

• • • • •

Моя самотність знає, що за вікном сніг.

Знає, знає...

Самотність моєї ночі знає, що сплять яблуньки
в малому садку, що навколо нього високий мур.

Сплять, повдягані в білі сорочки.

В холодні,

Знає, знає.

Моя самотність... Але цить, кохана! Не кажи нікому
тайн моєї самотності.
Моя самотність — всесильна, добротлива чарівниця.
Моя самотність знає, що за вікном сніг та що сплять
яблуньки в садку, оточенім високим муром.
Зітхання ночі несе мені пахощі,
Зітхання ночі несе мені благовонь твого тіла.
Зітхання ночі колишеться амброю твого солодкого
тіла, любко.
Зітхання весінньої ночі.
Віконницю вікна в мою кімнату хилитає вітер.
Вітер похитує повні кетяги розквітлої яблуньки.
Розквітла яблунька не спить: вона пахне.
Розквітла яблунька чує разом зі мною.
За амброю твого солодкого тіла, кохана, тужить
розквітла яблунька.
Розквітла яблунька.
Мої руки простягаються в порожнє.
Простягаються в темне.
Я закрив очі тонкими повіками: я знаю — тебе
тут немає... Я кріпко їх зажмури́в. Ти далеко.
Далеко.
Шелесту твоєї білої сорочки, що завмирав від дотику
з твоїми тугими голеними, дошукуються
в шепоті вітру вуха мої.
Весняний вітер співає свою пісню.
Свою пісню...
Я закрив очі тонкими повіками: я знаю — тебе тут немає...
Я кріпко їх зажмури́в. Ти далеко.
Тільки зітхання ночі колишеться амброю твого солодкого
тіла, любко моя.
Моя самотність знає, що за вікном сніг та що сплять
яблуньки в садку, оточенім високим муром.
Але цить, кохана! Не кажи нікому тайн моєї самотності.
Моя самотність — всесильна, добротлива чарівниця.
(В старосвітськім комоді заховані яблука,
заховані ще з літа).

НІЧ КОХАННЯ

• • • • •

(З ВІНКА СОНЕТІВ)

IV

Із вуст Твоїх я п'ю солодкий мід,
Із уст Твоїх, що повні та червоні.
Ключ райських ласк в Твоїм перловім лоні.
Та Ти: ні... Ні... Повіки плющить стид.
На небі місяць ревнощами зблід
І сріблом сипле на Твої долоні.
Із уст Твоїх, що повні та червоні,
Із уст Твоїх я п'ю солодкий мід.
Як шовк, м'які Твої діточі руки
Відторкують мене з німим докором,
Та серце стука, як у лісі жовна.
«Скажи, чого серденько: туки-туки?»
Пашать щічки. Пашить на личку сором.
...І грає кров, як музика любовна.

VII

Гориш — палка, як ярий огнецвіт.
О, будь моя! Я тужу за Тобою!
Спалю багаттям крові храм спокою,
Нехай горить, нехай палає світ!
Я жду, я прагну мільони літ!
Невтишною, пекучою жагою
Палю сонця в погоні за Тобою,
Витручую планети з їх орбіті!
О, будь моя! Моя близька-далека...
Згори в південній тлі, мій сне світанний...
Я — південь Твій, життя Твогого спека!
...Моя рука, ядерна, мов граніт,
Розв'язує Твій пояс зоретканий —
І Ти приймаєш те, що створить плід.

VIII

Приймаєш те, з чого розквітне плід,
Плід вічної над змінним перемоги.
Ми — два щасливіці, два прекрасні боги!
Ми творимо новий могутній міт.
Тремтить рамен м'язистий, дужий спліт.
Як змії, випружені білі ноги.
Дрожать у лонах ритму судороги.
Горить розкішним бодем огнецвіт.
У грудях серце стукотить, як молот.
А в лоні, там, глибоко в лоні, — жар!
Уста співають з уст безтямний солод
І просять: «Ще!..» І світ летить до хмар...
...І там, де хмар країна шовковна,
Німієш, мов задума молитовна.

IX

Німієш, мов задума молитовна
Засіяного зерном чорнозему.
Ми з нього вийшли, в нього знов вростемо
Ми — снів життя природі дань жертовна.
Символ, що тлінь оформлює в поему, —
Ця ніжна плямка багрянисто-кровна,
Пекучий біль і розкіш всезмістовна
Нествореного людського едему.
Звершився чин любовного причастя...
Нехай спливе на Тебе благодать
Плодючости і матернього щастя!
Мої думки тривожно та несміло
Довкола Тебе в'ються та пестять
Твоє жіноче таємниче тіло.

X

Твоє жіноче таємниче тіло —
Могутній храм незбагнаних містерій.

Містичний цвіт — хоромів райських двері —
Приймають сім'я, щоб на плід дозріло.
Твоє жіноче таємниче тіло —
Житейських таен струмись животворний.
На цей чудний свій твір нерукотворний
Сама природа дивиться несміло.
А Ти прийшла в тюрму моїх страждань,
Поклала руки на зболілу скрань.
Устами стерла з віч прокляття втоми.
Прогнала в безвість примарні фантоми,
З очей осліплх викресала громи —
Саму себе мені принесла в дань.

XII

Самовідречено, беззастережно
Пливеш тепер на плавнхвилях сну
В країну щастя всміхнено-ясну,
У царство мрій, в глибинь потойбережну.
Уста Твої, привабливо-бентежно
Розхилені, здригаються зі сну...
Твою солодку ягідку грудну
Цілую я легенько, обережно.
Ще раз! І ще... І на моє плече
Присався довгий-довгий поцілунок,
Що очі тьмарить, що, як жар, пече...
І двоє рук і ніг мене обвило...
І щось таке, як божевільний трунок,
В мойому серці струнно затремтіло.

XIV

Проміння вчасних соняшних світань
За обрій чорну пільму ночі гонить.
В безкраях нив вже жайворонок дзвонить,
А Ти мені ще не сказала: «Встань».
М'які обійми просять ще: «Остань...»

Чоло моє рука пестливо клонить
На білу грудь. На грудь Твою, що ронить
Шматки палких, уриваних зітхань.
Долонями волосся ніжно гладиш.
Квітками уст, що повні та червоні,
Мене до п'яних поцілунків надиш...
Стривай, тривай, хвилино благословна!
...Чабан з небес пасе на Твому лоні
Баранчики, як кучерява вовна...

Роман КУПЧИНСЬКИЙ

(24.09.1894, с. Розгадів,
Тернопільщина — 10.06.1976,
поблизу Нью-Йорка)

Навчався в духовній семінарії у Львові. Був чемпіоном Галичини з легкої атлетики.

У 1914 записався до легіону УСС, брав участь у багатьох боях. Розповів згодом про ці події в романі-трилогії «Заметіль» («Курилася доріженька», «Перед навалою», «У зворах Бескиду»). У повоєнний період працював журналістом, зокрема в редакції газети «Діло».

Великою популярністю користувалися пісні на його слова. У 1947 виїхав до США.

НА ПОДІЛЬСЬКИХ ЛАНАХ

Цілий день, цілу ніч хуртовина ревла,
Вітер снігу зносив цілі гори,
То крутився, як вуж, то летів, як стріла,
Через рівні подільські простори.
То до чорних сільських залітав загород,
І солону термосив на стрісі.
То знов кидав село і шукати пригод
Біг у темнім синіючім лісі.
Цілий день, цілу ніч вихор пісню співав,
Пісню смерті для тих, що у полі...
Хто лежав у рові, на сторожі стояв,
Той не вирвався з рук лютій долі.

ЗМІСТ

ПОЕЗІЯ

ГРУПА «МИТУСА»

Василь БОБИНСЬКИЙ.....	5
Роман КУПЧИНСЬКИЙ.....	11
Юра ШКРУМЕЛЯК.....	19
Олесь БАБІЙ.....	23

ПОЕТИ ЧАСОПISУ «НАЗУСТРІЧ»

Михайло РУДНИЦЬКИЙ.....	29
Святослав ГОРДИНСЬКИЙ.....	37

ПОЕТИ «ВІКОН» І «НОВИХ ШЛЯХІВ»

Іван КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ.....	45
Мирослава СОПЛКА.....	51
Степан ТУДОР.....	54

ПРОЗА

ІМПРЕСІЇ.

Галина ЖУРБА.....	59
-------------------	----

Галина ОРЛІВНА.....	74
Осип ТУРЯНСЬКИЙ.....	82
Василь ТКАЧУК.....	90
Михайло РОМАНИШИН.....	96

ЄВРЕЙСЬКА АТЛАНТИДА

Зузанна ГІНЧАНКА.....	105
Емануель ШЛЕХТЕР.....	107
Бруно ШУЛЬЦ.....	111
Дебора ФОГЕЛЬ.....	123
Ольга-Олександра ДУЧИМІНСЬКА.....	130

В СУЗІР'Ї ЕРОСА

В'ячеслав БУДЗИНОВСЬКИЙ.....	151
Михайло РУДНИЦЬКИЙ.....	162
Микола МАТІЇВ-МЕЛЬНИК.....	179
Василь СОФРОНІВ-ЛЕВИЦЬКИЙ.....	187
Олена РЖЕПЕЦЬКА.....	200
Марія СТРУТИНСЬКА.....	248
Ірина ВІЛЬДЕ.....	263
Юрій КОСАЧ.....	269

ЛЕГЕНДИ

Остап ГРИЦАЙ.....	281
-------------------	-----

Сильвестр КАЛИНЕЦЬ	294
Клим ПОЛЩУК	314
Антін НИВИНСЬКИЙ	342

ГУМОР ЛЬВІВСЬКОЇ БОГЕМИ

Ярослав КУРДИДИК	379
Богдан НИЖАНКІВСЬКИЙ	380
Генрик ЗБЄЖХОВСЬКИЙ	382
Станіслав РОГОВСЬКИЙ	383
ЛІТЕРАТУРНИЙ ЛЬВІВ В АНЕКДОТАХ	
Федора ДУДКА ТА Романа КУПЧИНСЬКОГО	384
Едвард КОЗАК	394